

MAAKUNTAOHJELMA 2022-2025



ETELÄ-
KARJALAN
LIITTO





ETELÄ-
KARJALAN
LIITTO

MAAKUNTAOHJELMA

on alueiden kehittämisestä ja Euroopan unionin alue- ja rakennepolitiikan toimeenpanosta annetun lain (756/2021) mukainen ohjelma-asiakirja. Se sisältää maakunnan mahdollisuuksiin ja tarpeisiin, kulttuuriin ja muihin erityispiirteisiin perustuvat kehittämisen tavoitteet. Maakuntaohjelma laaditaan kunnanvaltuuston toimikausittain ja sen hyväksyy maakunnan liiton ylin päättävä toimielin eli maakuntavaltuusto.

1/2021 2/2021 3/2021 4/2021 5/2021 6/2021 8/2021 9/2021 10/2021 11/2021 12/2021

OAS:n nähtävillä olo päättyy

MYR, MH ja MV webinaari 1.2.2021

Asiantuntija- ja asukas-kyselyt

Teema-verkkopajat, nuorisopaja ja innovaatiotyöpaja

Uuden MV:n, MH:n ja MYR:n osallistaminen

Kunta-kierros

MV päätös maakunta-ohjelmasta



Asukkaiden osallistuminen: kysely, tilaisuudet ja sosiaalisen median hyödyntäminen sekä lausuntomahdollisuus

Sidosryhmien kuuleminen: kyselyt ja työpajat sekä lausuntokierros

Ennakointiryhmän työskentely

NYKYTILAN ANALYYSI

MAAKUNTAOHJELMAN TAVOITTEIDEN MÄÄRITTELY

VIIMEISTELY

Ympäristöselvitys - lähtökohdat

analyysi

viimeistely

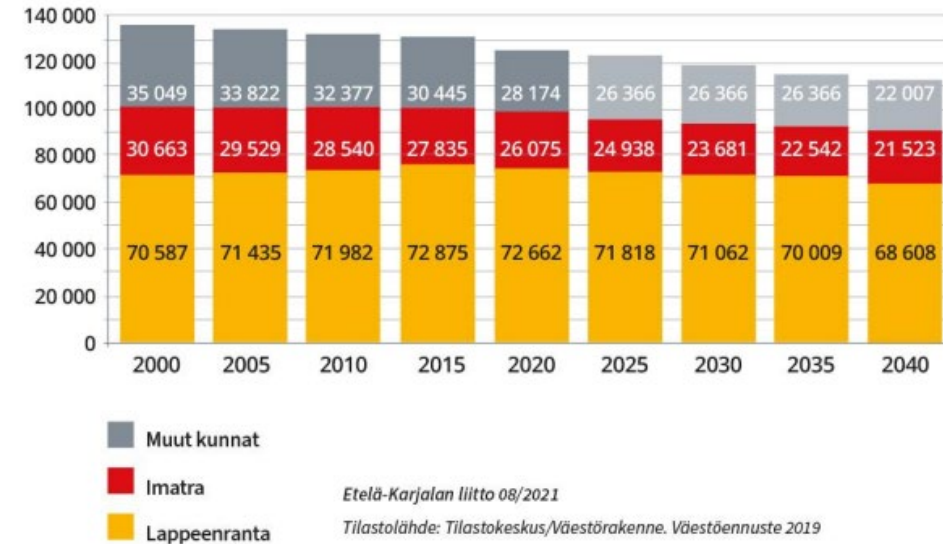
SOVA luonnos



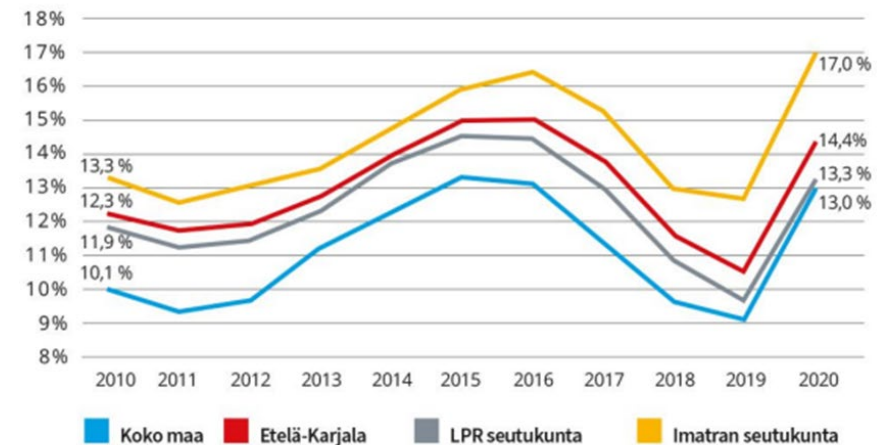
TILANNEKUVA

- **Väestödynamikan** osalta merkitteä on, että Etelä-Karjalan väestö vähenee, vanhenee ja keskittyy alueellisesti.
- **Ilmastonmuutoksen hillintä ja luonnon monimuotoisuuden turvaaminen.** Etelä-Karjala haki Suomen ensimmäisenä maakuntana Hinku-statusta ja sai sen yhdessä Pirkanmaan kanssa marraskuussa 2019. Tavoitteena on vähentää 2030 kasvihuonekaasupäästöjä 80 % vuoden 2007 tasoon verrattuna.
- **Kestävä yhdyskuntakehitys ja toimivat yhteydet.** Yhdyskuntarakenne eli väestön ja asumisen, työpaikkojen ja tuotantotoiminnan, oppilaitosten, palvelujen ja vapaa-ajan alueiden sekä näitä yhdistävien liikenneväylien verkoston sijoittuminen luovat edellytykset kestäväälle liikkumiselle. Etelä-Karjalan erityispiirteitä ovat saaristoisuus sekä EU-ulkorajan läheisyys, mikä hajauttaa maakunnan yhdyskuntarakennetta.
- **Uudistuva elinkeinoelämä ja TKI-toiminnan vauhdittaminen.** Teollisuus kattaa noin puolet toimialojen liikevaihdosta, vaikka työllistävä vaikutus suhteessa tuotettuun arvonlisään on automaation myötä vähentynyt. Etelä-Karjalan innovaatioympäristön keskeisiä toimijoita ovat toiminnan laajuudella mitattuna maakunnassa toimivat suuryritykset sekä muutamat kasvuyritykset, joilla on täällä tuotekehitystoimintaa.
- **Osaaminen ja sivistys aluekehityksen voimavarana.** Työmarkkinoilla vallitsee kohtaanto-ongelma, jossa samanaikaisesti on vakiintunutta työttömyyttä ja toisaalta pulaa osaajista.
- **Osallisuuden ja hyvinvoinnin lisääminen sekä eriarvoisuuden ehkäisy** ovat tarpeellisia maakunnassa, jossa elämisen edellytykset alkaneet eriytyä.

Etelä-Karjalan väestönkehitys
v. 2000–2040



Etelä-Karjalan työttömyysaste
vuosikeskiarvona v. 2010–2020



TULEVAISUUS – VISIO 2040



UUSINAJATTELIJOIDEN KESTÄVÄ KOTISATAMA

”Kotisatamaan on turvallista palata ja siellä voi palautua. Satama kytkeytyy Saimaan, Vuoksen ja muiden järvien ja jokien rannalla sijaitsevaan Etelä-Karjalaan, ja koti tuo siihen vahvan tunnun kotoisuudesta ja tärkeydestä. Kaikki maailman meret satamineen ovat Saimaan kanavan kautta tavoitettavissamme.

Laivoja ei olekaan tarkoitettu jäämään satamaan; ne ja eteläkarjalaiset ihmiset, seilaavat maailmalle lasteineen ja palaavat jälleen kotisatamaan mukanaan uutta lastia, kuten osaamista, sekä keräämään voimia tutusta kotoisuudesta ja ihmisten välisestä vuorovaikutuksesta. Suhtaudumme vieraanvaraisesti myös lyhyemmäksi tai pidemmäksi aikaa maakuntaan asettuviin tulijoihin.”

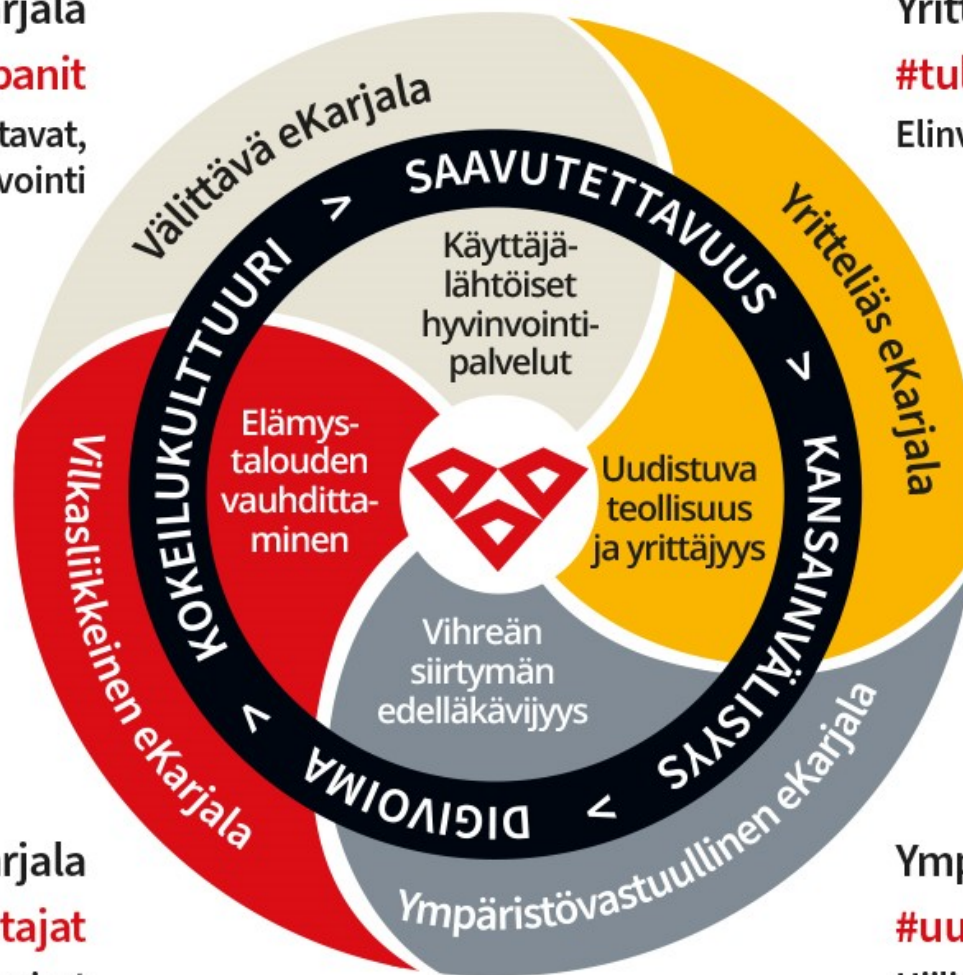
ETELÄ-KARJALAN MAAKUNTAOHJELMAN 2022–2025 KÄRKIVALINNAT



ETELÄ-
KARJALAN
LIITTO

Välittävä eKarjala
#kumppanit
Terveelliset elintavat,
työllisyys ja mielen hyvinvointi

Yritteliäs eKarjala
#tuloksentekijät
Elinvoima, työ ja yrittäjyys



Vilkasliikkeinen eKarjala
#pelinrakentajat
Yhteistyö ja ihmiset
muutosvoimana, kulttuuri
ja Saimaan matkailu

Ympäristövastuullinen eKarjala
#uusinajattelijat
Hiilineutraalius, luonnon
monimuotoisuus ja vastuullinen

Välittävä eKarjala

Etelä-Karjalaisten kokonaisvaltainen hyvinvointi ja työllisyyden edistäminen haavoittuvien ryhmien osalta. Sisällön runko perustuu maakunnalliseen hyvinvointisuunnitelmaan, jota koordinoi Eksote. Toimilla pyritään vastaamaan myös pandemia tilanteen aiheuttamiseen riskiin hyvinvointierojen syvenemisestä.

Kärkeen liittyvät TKI-toimet (älykäs erikoistuminen) sisältävät erityisesti julkisen hyvinvointipalvelun uudistumiseen, osallisuuteen ja yhteiskehittämiseen, sekä digivoiman valjastamiseen liittyviä toimia.

Yritteliäs eKarjala

Hyvä elinkeinoympäristö sekä ilmapiiri yritystoiminnalle, laadukkaat ja monipuoliset koulutusmahdollisuudet sekä toimijoiden välinen tiivis yhteistyö ovat kehittämistoimien keskiössä. Erityistä huomioita kiinnitetään myös yrittäjyystoiminnan aktivointiin ja yhteiskehittämiseen.

Älykäs erikoistuminen sisältää erityisesti teollisuuden uudistumiseen ja pk-yritysten innovaatiokyvykkyyteen tähtääviä toimia. Kasvuyrittäjyys, teollinen ICT ja digiosaaminen sekä uudet teolliset tuotantomenetelmät ja prosessit.

Ympäristövastuullinen eKarjala

Etelä-Karjalassa panostetaan sekä oman luonnonympäristön hyvinvointiin että kestävien ratkaisujen tuottamiseen maailmalle. Hiilineutraali maakunta toimii kokeiluympäristönä ja "laukaisualustana" innovaatioille.

Ympäristövastuullinen maakunta nojaa myös alueen teolliseen ja tutkimukselliseen osaamiseen sekä sen soveltamiseen uusiin kohteisiin.

Älykäs erikoistuminen kattaa vihreään sähköistämiseen liittyviä kaupunkikehittämisen sisältöjä. TKI-yhteistyötä tehdään yliaalueellisesti ja kansainvälisesti. Alueella kehitetään vihreän edelläkävijyyden yrittäjyyttä sekä hautomotoimintaa.

Vilkasliikkeinen eKarjala

Maakuntaa kehitetään yhdessä ottaen mukaan kaikki alueen asukkaat ja toimijat. Kulttuuri, me-henki ja alueen matkailullisen vetovoiman kehittäminen muodostavat elinvoimapotentialin alueelle. Saimaa ilmiön sekä ylimaakunnallisen matkailuyhteistyön eteenpäin vieminen. Luovan osaamisen valjastaminen uusien avauksen kehittämiseen.

Älykkään erikoistumisen sisältä kattaa kulttuuriympäristön kehitysalustana, taiteen ja kulttuurin roolin vahvistamisen alueen kehittämisessä, hiilineutraalin taiteen kokeilulaboratorion. Täydentävän osaamisen ja rahoituksen hankkimisen maakuntaan.

Maakunta-ohjelman kehittämis-kokonaisuudet

Terveellisten elintapojen edistäminen yhteistyössä
Mielen hyvinvointi voimavarana
Työllisyyden edistäminen monialaisesti

Vireä ja vetovoimainen elinkeinoympäristö
Osaamisen ja osaajien saatavuus sekä sujuva siirtyminen opinnoista työelämään
Yrittäjyysilmapiiri ja yhteiskehittäminen

Hiilineutraali maakunta kokeilualustana ilmastovaikuttaville ratkaisuille
Kestävä luonnonvarojen käyttö, bio- ja kiertotalous
Monimuotoinen luonto ja laadukkaat vesivarat

Muutosmyönteisyyden ja me-hengen lisääminen
Kulttuurista elin- ja lumovoimaa sekä hyvinvointia
Saimaan matkailun kehittäminen

Kärkiin kytkeytyvät innovaatioympäristön kehittämisen tavoitteet (TKI)

Käyttäjälähtöiset hyvinvointipalvelut

- Alueen asukkaiden hyvinvointia edistävien palveluiden monialainen yhteiskehittäminen
- Sotedata ekosysteemin kv-yhteydet

Uudistuva teollisuus ja yrittäjyys

- TKI-sektorin ja elinkeinoelämän tavoitteellinen yhteistoiminta
- Yksityiset TKI-investoinnit
- Kv-yritysten ja opiskelijoiden osaamisen hyödyntäminen maakunnan kehittämisessä

Vihreän siirtymän edelläkävijyys

- Julkisen sektorin investoinnit ja hankinnat kokeilualustana
- Toimijoiden valmiudet kansainvälisen rahoituksen hakemiseksi

Elämystalouden vauhdittaminen

- Palvelusektorin pk-yritysten liiketoiminnan ja verkostojen kehittäminen
- Toimijoiden kytkeminen EU-tason elämystalouden verkostoihin

ÄLYKÄS ERIKOISTUMINEN

- / **Alueellisen innovaatioympäristön kehittämistarpeet** / kuvattu maakuntaohjelman nykytilan kuvauksen yhteydessä
- / **Älykkään erikoistumisen painotukset Etelä-Karjalassa** / elinkeinoelämän uudistamisen ja innovaatiojärjestelmän kehittämisen toimenpiteet kytkeytyvät maakuntaohjelman kärkivalintoihin siten, että kussakin on mukana erillinen TKI-näkökulma
- / **Sidosryhmäyhteistyö ja strategian toimeenpano**/ kuvataan maakuntaohjelman toimeenpanoa koskevassa luvussa
- / **Kansainvälisen yhteistyön kehittäminen** / tarvittavia toimenpiteitä kuvattu kunkin kärkivalinnan yhteydessä osana painotuksia, käytännön toimeenpano vaatii jatkotyöstämistä
- / **Strategian seuranta ja arviointi** / TKI-indikaattorit kussakin painotuksessa, strategian arviointi EU-ohjelmakauden puolella välissä
- / Etelä-Karjalan Innovaatiostrategia 2022-2025 – älykkään erikoistumisen valinnat – tulee saataville myös erillisenä tiivistelmädokumenttina (FI, EN).

TOIMEENPANO JA SEURANTA

- / Rahoitusvälineitä:
 - / Uudistuva ja Osaava Suomi 2021-2027 – alue- ja rakennepolitiikan ohjelma
 - / Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelma + Leader-toiminta
 - / Rajat ylittävät ohjelmat mm. Kaakkois-Suomi Venäjä CBC ohjelma, Interreg ohjelmat
 - / Kansalliset aluekehitysrahoitukset
 - / EU-rahoitusohjelmat mm. Horizon, InvestEU, Creative Europe
- / Seuranta koordinoi Etelä-Karjalan liitto, keskeisessä roolissa Maakunnan yhteistyöryhmä
- / Toimeenpanossa tehdään yhteistyötä yli organisaatorajojen ja aluerajojen
- / Ohjelman edistymisen seuranta nivotaan aluekehittämisen tilannekuvaprosessiin sekä erilaisten sidosryhmäverkostojen toimintaan.

OHJELMAN YLEISET MITTARIT

	Viimeisin tilastotieto	Tavoite 2025
Väkiluku	126 921 (2020)	127 000
Väestöllinen huoltosuhde	69,5 (2020)	72
BKT/asukas	39 454 € (2018)	45 000 €
Avoimen sektorin osuus työpaikoista	68,7% (2018)	yli 70%
Yritystoimipaikkojen määrä/ 1000 asukasta	67 (2019)	68
TKI-menot/ asukas	973,7 euroa (2019)	1100
Työllisyysaste ⁴	63,2 % (2020)	70%
Työttömyysaste ⁵	14,4 % (2020)	alle 10%
Kasvihuonekaasupäästöt (HINKU)	6,3 t/as/v (2019)	tarkentuu

INDIKAATTORIT: VÄLITTÄVÄ

- Yhteistyössä erityisesti Eksoten/hyvinvointialueen kanssa seurataan alueen asukkaiden elintavoissa ja toimintakyvyn aktiivisessa ylläpitämisessä tapahtuvaa myönteistä kehitystä ml. Maailman terveysjärjestön WHO:n elämänlaatumittari
- Viheralueiden/lähiluonnon saavutettavuus maakunnassa (*kehitettävä*)
- Kouluterveyskysely: lasten ja nuorten elämänlaadun kokemus
- Kykyviisari (tulosten arviointi, tarkennetaan)
- Nuorten työttömyyden kehitys (määrällinen)
- Pitkäaikaistyöttömyyden kehitys (määrällinen)
- Peruskoulun jälkeistä tutkintoa vaille olevat 25–34 -vuotiaat (määrällinen)
- Toimeentulotukea saaneiden osuus aktiivi-ikäisistä maakunnassa (määrällinen)
- Yhteiskehittämiseen osallistuvat yritykset (*ÄES mittari, ohjelmaindikaattori*)
- Uudet monitoimijaisissa hankkeissa kehitetyt palveluratkaisut (*ÄES mittari*)

INDIKAATTORIT: YRITTELIÄS

- Aloittaneet ja lopettaneet yritykset
- Etelä-Karjalan yrittäjyysilmapiiri (*Kuntabarometri joka toinen vuosi*)
- Yritysten kasvu- ja investointihalukkuus (*Pk-barometri*)
- Koulutustasoon/osaamiseen liittyvä mittari (*tarkentuu*)
- Etelä-Karjalaan asettuvien osuus LUT:n ja LAB:n valmistuvien opiskelijoiden määrä
- Rakennerahasto- ja maaseutuohjelman tuella aikaansaadut uudet yritykset ja uudet työpaikat (*Ohjelmaindikaattorit*)
- Rakennerahastovaroin rahoitettaviin TKI-hankkeisiin osallistuneiden yritysten määrä (*Ohjelmaindikaattorit*)
- Tuote- tai prosessi-innovaatioita toteuttavat pk-yritykset (*ohjelmaindikaattori*)
- Alueelliseen innovaatioekosysteemiin syntyy uusia liiketoimintavetoisia teemaverkostoja Greenreality Network -konseptin mallin mukaisesti. (*ÄES mittari*)

INDIKAATTORIT: YMPÄRISTÖVASTUULLINEN

- Uusiutuvien energianlähteiden osuus tuotannosta
- Toimialakohtaiset ilmastopäästöt (erit. liikenne ja asuminen)
- Ympäristöteknologia-alan liikevaihto
- Yhdyskuntajätteen hyödyntämisaste
- Puuston määrän kehitys
- Yhdyskuntien ja toimialojen typpi- ja fosforikuormitus vesiin
- Business Finland ja Horizon rahoituksen saanto Etelä-Karjalaan (*ÄES mittari*)
- Verkostojen ja innovaatioekosysteemien kehittämät innovaatiot, tuotteet ja palvelut (*ÄES mittari, ohjelmaindikaattori*)

INDIKAATTORIT: VILKASLIIKKEINEN

- Asukkaiden osallistuminen yhteiskehittämiseen (*mittari tarkentuu*)
- Kulttuuripalveluiden saavutettavuus
- Kulttuuripalveluiden tarjonta
- Maakunnan matkailutulo (*Matkailustrategian seurantamittari*)
- Matkailutyöpaikkojen määrä (*Matkailustrategian seurantamittari*)
- Culture Europe tai muut kansainvälisistä ohjelmista rahoitettuihin hankkeisiin osallistuneiden toimijoiden määrä (*ÄES mittari*)
- Kehittämisalustoja, kuten hiilineutraalin taiteen kokeilulaboratoriota, hyödyntävät toimijat (*ÄES mittari*)



ETELÄ-
KARJALAN
LIITTO

MAAKUNTAOHJELMAN YMPÄRISTÖSELOSTUS



YMPÄRISTÖSELOSTUS

- / SOVA-lain määrittelemä asiakirja, jonka mukaan
 - / maakuntaohjelma on suunnitelma, josta vastaavan viranomaisen tulee tehdä lain mukainen ympäristöarviointi
- / Ympäristöselostuksessa esitetään tiedot ohjelmasta ja arvio sen ympäristövaikutuksista
- / Valmistelutyö kulkee maakuntaohjelman valmistelun rinnalla

YMPÄRISTÖSELOSTUKSEN SISÄLTÖ

- / Ympäristöarviointiprosessin toteutus
- / Maakuntaohjelman valmisteluprosessin ja sisällön kuvaus
- / Etelä-Karjalan nykytilan kuvaus
 - / luonnonympäristö, asuinolot ja yhdyskuntarakenne, kulttuuriympäristö, elinkeinot ja aluetalous
- / Vaikutusten arvioinnin näkökulmien esittely
- / Vaikutusten arviointi
 - / mitkä ovat vaikutukset, jos maakuntaohjelmaa ei toteutettaisi ja mitkä ovat vaikutukset, kun sitä toteutetaan
 - / tarkoitus ei niinkään arvioida vaikutusten määrää, vaan laatua (lähinnä, onko toimenpiteiden vaikutus positiivinen, negatiivinen vai onko toimenpiteellä vaikutusta ollenkaan)
- / Seuranta

VAIKUTUSTEN ARVIOINNIN NÄKÖKULMAT

